

SOHBETİ CANAN VE ÖNEMİ

Bu derste ler öğreneceğiz?

bu sohbette okuyucuya verilmek istenen ana fikir;

[Haftalık sohbetin devamının önemi.

Her hafta mutlaka bir sohbetin katılmanın gerekliliği.]

Bu haftaki sohbetimizin konusu SOHBETİ CANAN VE ÖNEMİ. Haftalık sohbetin üç ana kısmı var; **Sohbet**, **İstişare** ve **Namaz**.

Bu üç ana konu, Kur'ân-ı Kerîm in mukaddes emirlerinden üç tanesidir. Konularla alakalı onlarca ayet bulunmaktadır. Serlevha ayetler şu şekildedir;

Sohbet / Öğüt / Vaaz Dinleme İle ilgili ayet-i kerîme: Zâriyât 51/55

﴿ وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴾

"Sen yine de öğüt ver/hatırlat; çünkü öğüt (vaaz ve hatırlatma) müminlere fayda verir."

Müminlerin Hayırda Toplanması ve Yardımlaşması ile ilgili ayet; Maide 5/2

﴿ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ﴾

"İyilik ve takva üzerinde yardımlaşın; günah ve düşmanlık üzerinde yardımlaşmayın."

Şûra/İstişare yapmayla ilgili ayet-i kerîme : Şûrâ Suresi, 38. Ayet

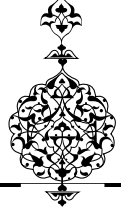
﴿ وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ ﴾

Onlar, Rablerinin davetine icabet ederler, namazı kılarlar. Onların işleri de kendi aralarında şûrâ (danışma/sohbet/istikşaf) ile yürütülür.

وَاضْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدْوَةِ وَالْعَشيِّ
يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ

Sabah akşam Rızasını dileyerek Rablerine dua ve ibadet edenlerle beraber olmaya candan sabret (onlarla bir arada bulunmaya bak).
Dünya hayatının süsünü isteyerek gözlerini onlardan kaydırma

Sohbet ve Musâhabe

Sohbet; Cenâb-ı Hakk'a yönlendiren yararlı konuşmalarda bulunma, söz ve düşünce ile başkalarının ufkunu açma, bir insanın kendisine karşı duyulan hüsnüzannı, gönülleri sonsuza yönlendirmede bir kredi gibi kullanma ve hep hayırhahlık mülâhazasıyla oturup-kalkmaya denir ki; zannediyorum Yunus da, “Asayış kılan cânı evliyâ sohbetidir.” diyerek, işte böyle yüksek hedefli musahabenin hayatiyetini vurgulamak istemişti..

Sofiyece, hakikate ulaştıran iki önemli yol vardır; bunlardan biri sohbet, diğeri de hizmettir. Hizmet, himmete mazhariyetin bir vesilesi ve yolu; sohbet de, zâhir ve bâtın duygularla hakikati duyma, hissetme, yaşama hâlidir ki, öteden beri hep ehemmiyetli bir “insibağ” sebebi addedilegelmiştir. Ne var ki, her insibağ, sohbetin merkez noktasını tutan zatın mertebesiyle mebsûten mütenasip (doğru orantılı) olduğundan, tezahür ve tesirlerinde de bir kısım farklılıklar söz konusudur. İnsanlığın İftihar Tablosu’nun, câmiyyeti itibarıyla hak sohbeti sayesinde mazhar olduğu insibağ, en kâmil mânâdadır ve “Sen, Allah’ın boyasıyla boyan ve O’nun verdiği rengi tam al; (zaten) o ilâhî boyadan boyası daha güzel olan kimdir ki?”²⁴⁵ hakikatinin aşkın bir remzidir.

²⁴⁵ Bakara sûresi, 2/138.

Ondan sonra, O'nun metbûiyyetine bağlı bir tâbiyyet içinde ve asliyetine nisbeten bir zılliyyet mahiyetinde diğer bütün dava-i nübüvvet ve dava-i vilâyet vârislerinin insibağları gelir ki, verenin ve alanın istidadına göre çok farklı ve mütefâvittir ve bu konudaki ahz ü atâ da tamamen kabiliyetlere göre cereyan etmektedir.

“Herkesin istidadına vâbestedir âsâr-ı feyzi,
Ebr-i nisandan ef’i sem, sadeî dürdane kapar.”
(Mîrî)

Hizmet, ihlâs ve samimiyyet içinde Hak rızasını aramak ve Hakk’ın hoşnut olduğu kimselerin terbiye ve vesayetinde bulunmak; sohbet ise, gönül kapılarını ardına kadar ilâhî vâridât ve mevhibelere açık tutarak, bir hak dostuna mülâzemette bulunup, onun Hak tecellîlerine açık o zengin atmosferini paylaşmak demektir. Sahabe, hizmette zirveleri tuttuğu gibi, sohbette de en yüksek şâhikaların üveyki olma pâyesiyle serfirazdır ki, bu, o toplumun musâhabesinde merkez noktayı tutan zatın bir tek nazarı –bu konu, *Nazar* başlığıyla ayrıca tahlil edilecektir– müstaid ruhları bir hamlede evc-i kemale çıkarmasında aranmalıdır. Tabîî, kalblerini, iradelerini, hislerini, şuurlarını o Kutup Yıldızı’nın çevresinde dönmeye bağlamış bu aktif sabır kahramanlarının istidat ve performanslarının da nazardan dûr edilmemesi gerekir..

Hakk’ın dostu: “Şâh-ı Kulluk”tan habli bir tasavvufi manâ:

Tabî en büyük ihya hareketleri nebilerle temsil edilmiştir. Şu âyet meali, bu hususu tasdik ve teyit eder mahiyettedir: “Allah sizi hayata mazhar etmesi, diriltmesi, (yani bir ba’sü ba’de’l-meute mazhar kılması) için O ve Peygamberi sizi çağırdığı zaman, o çağrıya icabet edin!”¹⁷⁷ Evet çağrıya icabet edin ki, ruhta, mânâda, gönülde, vicdanda, histe, duyguda, düşüncede, mantıkta, muhakemede... hâsılı her hususta dirilesiniz. Bu açıdan denebilir ki, en çaplı ihya hareketleri peygamberlerle temsil edilmiştir ve onlardan sonra bu hareketi temsil edenler de kudsîlerdir.

Kudsîlerin hayatında en önemli hususa gelince, o da bir yerde oturarak, kalkarak, düşünerek, konuşarak, mev’ize ve sohbetlerde bulunarak bu arkadaşlığı derinleştirmektir.

Geçmiş kitaplarda Hz. Mesih’in etrafındakilere “Onun çırakları” denir.¹⁷⁸ Seyyidina Hz. Musa’nın etrafındakilere de “Onun talebeleri, çırakları” ifadesi kullanılır. Hâlbuki Kur’ân-ı Kerim, Allah Resûlü’nün cemaatini ele alırken, “Ashab” sözünü, yani sohbetten gelen bir kelimeyi kullanmıştır.¹⁷⁹ Zaten Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) de onlara “Ashabım” demiştir.¹⁸⁰

Beraber aynı ortamı paylaşıp, o mecliste, nurefşan sohbetine mazhar olma

Meseleye bu zaviyeden yaklaşılacak olursa “sohbet” çok şümüllü bir kelimedir, hatta her türlü nasihat ve irşad da bu sohbet mânâsına dahildir. Diğer taraftan kudsîlerin sohbeti, yüce bir gaye ve ideal etrafında örgülenmektedir. Yani onların bir araya gelişi, sıradan bir araya geliş değildir; gayeli ve

¹⁷⁷ Enfâl sûresi, 8/24.

¹⁷⁸ Bkz.: *Kitab-ı Mukaddes* (Türkçe tercüme), Yeni Ahit, Yuhanna, Bâb: 18, Âyet: 1-14.

¹⁷⁹ Bkz.: Tevbe sûresi 9/40; A’râf sûresi 7/184; Sebe sûresi 34/46; Necm sûresi 53/2.

¹⁸⁰ Buhârî, *enbiyâ* 8, 48, *tefsîru sûre* (5) 14, 15, (21) 2, *rikak* 45; Müslim, *cennet* 58.

neueni bir beraberliktir. Bu sebeple, insanların bir kahvede, bir sinemada, bir tiyatrodan veya turistik bir gaye ile çıkılan yolculuklarda bir araya gelmeleri, beraber yiyip içmeleri, konuşup görüşmeleri ile, yukarıda çerçevesini belirlemeye çalıştığımız kudsîlere ait sohbet ve arkadaşlığın birbirine karıştırılmaması icap eder. Onun için de, kudsîlerin “sohbet”ini daha özel mânâda ele alıp öyle değerlendirmek gerekmektedir.

Sohbet, duygu ve düşüncelerini karşılıklı müzakere ederek bu duygu ve düşüncelerde derinleşmeyi hedef alan insanların kurdukları arkadaşlıktır. Zaten hadiste de “tezâkür” ifadesi kullanılır ki, o da bu mânâyı teyit etmektedir.¹⁸¹ Bu arkadaşlıkta her zaman bir ülkü ve ideal birliği söz konusudur ve yürekler aynı duygu ve heyecanla, hep aynı meseleler etrafında çarpılmaktadır. Böyle bir beraberlikte tam bir vahdet-i ruhiye söz konusudur. Aralarında aynı heyecan yaşanmakta; başkalarının lezzetleriyle mütelezziz ve elemeleriyle müteellim olunmaktadır. Durum böyle olunca, tehlike anında ayrılıp giden, zoru görünce bulunduğu yeri terk eden insanların bir araya gelişi, kesinlikle bizim tarif ettiğimiz şekilde bir arkadaşlık değildir. Ona dense dense “yığın” denir...

Bu itibarla, uzun zaman isteyen ve uzun zaman istemesi itibarıyla da ciddî bir sabrı gerektiren, peygamberâne azimle ancak aşılabilecek büyük meselelerde, her sene elli defa planı, sistemi, düzeni bozursa “yeni baştan” deyip, ülke ve ülküsü adına beraberliğini sürdürmeyenler gerçek arkadaşlık ufkunu yakalayamazlar. Zaten her türlü mücahede, mücadelede, kendini bulmada, özüyle bütünleşmede, ahirette ebedî saadete liyakat kazanmada, Allah’ın rızasını yakalamada ve Cennet’te bir başak hâlinde çıkabilmek için, burada sağlam bir tohum hâlinde toprağın bağrına düşüp rüşeyme yatmakta beraberlik söz konusu değilse, bu arkadaşlık ötede devam etmez ki, burada da bir kıymeti haiz bulunsun.

¹⁸¹ Dârimî, mukaddime 32.

Nitekim bir hadis-i şerifte şöyle bir husus anlatılır: Yeni bir ölüm hâdisesi vuku bulduğunda, daha önce vefat eden dost ve akrabaları onun başına toplanır ve dünyadaki dostları, yakınları hakkında ona sorular sorarlar. “Falan nasıl, filan nasıl?” diye uzayıp giden bu sorular karşısında, berzahın yeni misafiri, bazen: “O daha önce vefat etti. Size uğramadı mı?” der. Bunun üzerine diğerleri işi anlar ve üzüntülerini dile getirirken: “Bize uğramadığına göre, demek ki onu uğursuz bir yere götürdüler!..”¹⁸² derler.

Evet, orada, dostluğun devamı, buradaki beraberliğe bağlıdır. Pek çok âyet ve hadis bize bunun böyle olduğunu ve olacağını hatırlatmaktadır. Ezcümle: “*Kişi sevdiğiyle beraberdir.*”¹⁸³ mealindeki hadis-i şerif, gayet kısa, veciz ve câmi bir ifadeyle, bu hususu teyit ettiği gibi, mealini vereceğimiz şu âyet de aynı hususa parmak basmaktadır:

“*Kim Allah’a ve Resûlü’ne itaat ederse, işte onlar, Allah’ın nimetlendirdiği peygamberler, sıddîkler, şehitler ve salihlerle beraberdir. Onlar da ne güzel arkadaşlırlar!*”¹⁸⁴

Bu açıdan bizim arkadaşlığımız enginliklere açık, zengin ve çok derinlikleri olan bir arkadaşlıktır. O aynı duygu, aynı düşünce, aynı davayı kucaklayan ve aynı şeyleri paylaşan insanların bir araya gelmeleriyle gerçekleşen, Zât-ı Ulûhiyet’i müzakere, İnsanlığın İftihar Tablosu’nu yâd etme, tevhid, tehlil, tesbih, tahmidle derinleştiren bir sohbet arkadaşlığıdır. Nasihat da bu sohbetin hayatî ve çok önemli yanlarından biridir. Ukbâ buudlu bu beraberlik öyle bir arkadaşlıktır ki, kabir bu arkadaşlığı engelleyemez, ölüm bu arkadaşlığın arasına giremez. Evet, “*Birimiz şarkta, birimiz garpta, birimiz cenubta, birimiz şimâlde, birimiz dünyada, birimiz ukbâda olsak yine beraberiz.*” mülâhazası etrafında gerçekleştirilen bir arkadaşlığa dünyada hiçbir şey mâni olamaz.¹⁸⁵

¹⁸² İbn Ebî Şeybe, *el-Musannef* 7/164; el-Hâkim, *el-Müstedrek* 2/581.

¹⁸³ Buhârî, *edeb* 96; Müslim, *birr* 165.

¹⁸⁴ Nisâ sûresi, 4/69.

¹⁸⁵ Bediüzzaman, *Tarihçe-i Hayat* s.674; *Emirdağ Lahikası-1* s.160; *Şuâlar* s.535 (On Dördüncü Sıa)

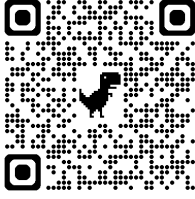
Böyle bir arkadaşlığın engin ve zengin buudlarından biri de, uyarma ameliyesidir. Yani, arkadaşının yanlış yaptığını gördüğünde onu ikaz etmesidir. Buzda gezen adama, “Aman dikkat et! Buzda geziyorsun, kayıp düşebilirsin!” derler. Aynen öyle de, başı dönen, bakışı bulan, kaymak üzere olan bir arkadaşına; “Aman buradaki kaymalar öteki kaymaları netice verebilir!” deyip kardeşlik ve vefanın icabını yerine getirerek, onu tutup düşmesine meydan vermeme bizim anladığımız böyle bir arkadaşlığın gereğidir. Allah Resûlü böyle bir arkadaşlığı kâmil mânâda gerçekleştirdiği için, O’nun cemaatine, “Cemaat” değil “Ashab” denmiştir. Yani o sohbet halkasına giren, O’nun sohbetindeki enginlikleri yaşayan, meselenin nasihat ve mev’ize yanından da yararlanan, zikir ve fikirle Allah’a yaklaşma yolunu bulan, arkadaşlığın ebedîlik vetiresi felsefesini, yani burada girilen bu yolun ötede de devam edeceği gerçeğini kavrayan kimselerle O’nun arasındaki münasebet bir arkadaşlık münasebetidir.

Bir de geçmiş kitaplarda bazı işaretler var. Ahir zamandaki dirilişin önemli bir yanını mev’izeler teşkil edecek diye.. evet, ahir zamanda ümmet-i Muhammed’e diriliş üfleyecek zevatın önemli unvanlarından biri de “Nâsîh” unvanıdır. Bu yönüyle de nasihat buudlu, mev’ize derinlikli sohbetler çok önemlidir.

Gerçi geçmiş kitaplardaki şeyleri aynıyle kabul edemeyiz ama, mesele bizim Kitab’ımıza muhalif değilse, Allah Resûlü’nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) muhayyer bırakmasına dayanılarak mülâhaza dairesi açık bırakılabilir.

Konu ile alakalı Video

(15.00-17.30 dk arası ve 26.30 dan itibaren dinlenmeli)

telefondan açmak için karekodu okutun

interaktif olarak açmak için karekoda tıklayın

Bamteli | Sohbet Âdâbı ve Nasihate Kapalı Ruhlar | M. Fethullah Gülen | (2009/07/13)

ASR SURESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ (1) إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ (2) إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا

وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ (3)

Bismillahirrahmânirrahîm.

1- Ve'l- Asr

2- İnnel innsâne le fî husr

3- İllellezîne âmenuu ve amilu's-sâlihâti

ve tevâsav bi'l-hakki ve tevâsav bi's-sabr

Bismillâhirrahmânirrahîm.

1 – Yemin ederim zamana:

2 – İnsanlar hüsranda.

3 – Ancak şunlar müstesna:

İman edip makbul ve güzel işler yapanlar,
Bir de birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler.